



Bir Kurum Olarak Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığının Tarihsel Perspektiften Değerlendirilmesi

*An Institutional Analysis of the Presidency For Turks Abroad and Related Communities from
Historical Perspective*

Aylin Çömlek*



* Yüksek Lisans Öğrencisi,
Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Konya, Türkiye.
ORCID No: 0000-0002-5572-5805

Sorumlu yazar/Corresponding author:
Aylin Çömlek
Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Konya, Türkiye.
E-posta/E-mail: aylincmk@gmail.com

Başvuru/Submitted: 07.03.2023
Revizyon Talebi/Revision Requested:
17.03.2023
Son Revizyon/Last Revision Received:
05.04.2023
Kabul/Accepted: 07.04.2023
Yayınlanma/Publication: 19.04.2023

Atıf/Citation:
Çömlek, Aylin, "Bir Kurum Olarak
Yurtdışı Türkler Ve Akraba
Topluluklar Başkanlığı'nın Tarihsel
Perspektiften Değerlendirilmesi"
*Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve
Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 29, (2023),
24-36.

ÖZ

Bu çalışmada, Türkiye'de 2010 yılında kurulan ve yurtdışındaki Türkler ve Türk diasporası açısından büyük önem taşıyan bir kurum olarak Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) ele alınmıştır. Çalışmanın amacı, YTB'nin yurtdışı Türkler açısından ve Türkiye'de eğitim gören yabancılar açısından oynadığı rolün önemini uluslararası konjonktürle birlikte ortaya koymak ve dönem açısında bazı tespitlerde bulunmaktır. Çalışmada YTB'nin yayımlanmış olduğu raporlar ve eserlere birincil kaynak olarak yer verilmiştir. Raporlarda ise ilk çeyrek ve son çeyrek dönemlendirmesi ile birlikte, mukayese açısından 2013 ve 2019 raporları seçilmiştir. Ayrıca belirli sayıda YTB öğrencisine anket uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: YTB, Türk Diasporası, Türk Dünyası, Uluslararası Öğrenci

ABSTRACT

In this study, the institution of the Presidency for Turks Abroad and Related Communities (YTB), which was established in Turkey in 2010 and is of great significance for Turks abroad and the Turkish diaspora is discussed. The aim of the study is to reveal the importance of the role played by YTB in terms of Turks abroad and foreigners studying in Turkey together with the international conjuncture, and is to make some determinations considering the period. In the study, the reports and works published by YTB are used as primary sources. 2013 and 2019 reports are chosen for comparison together with the divisions of the first quarter and last quarter. Besides, a survey was conducted to a certain number of YTB students.

Keywords: YTB, Turkish Diaspora, Turkish World, International Student



Giriş

Türkiye Cumhuriyeti'nin bir ulus devlet olarak inşası ve gelişimi ile birlikte, özellikle 20. yüzyılın sonlarından itibaren dış politikada Türk dünyası ve Türk diasporası önemli hâle gelmeye başlamıştır. Bu bağlamda Türkiye'nin, Turgut Özal dönemi liberal politikaları ve 1990'ların başında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin (SSCB) dağılması ile birlikte Türkiye'nin yurtdışı Türklerle ilgilenmesinde önemli rol oynamıştır. Bu çerçevede bağımsızlığı kazanan Türk Cumhuriyetleri ile birlikte Avrupa başta olmak üzere Türk diasporası ön plana çıkacaktır. Bu ortama bağlı olarak TİKA'nın kuruluşunda da bu vurgu açık şekilde görülecektir. SSCB'nin dağılmasıyla ortaya çıkan Türkiye ile ortak tarihi ve kültürel değerlere sahip olan yeni ulus devletlerin Türkiye'den büyük beklentilerini karşılamak için 1992 yılında TİKA kurulmuştur.¹ TİKA'nın kuruluşu ile başlayan süreç 2007 yılında Yunus Emre Vakfı'nın da kurulmasıyla devam eder. 2007 tarihinde bir kamu vakfı olarak kurulan vakfın gayesi yurt dışında Türkiye'yi tanıtarak, Türkçe öğrenmek isteyenlere dil öğretmek olarak belirtilmiştir.² Yunus Emre Enstitüsü, amaçlarını gerçekleştirmek üzere yurt dışında 63 merkezde yabancılara Türkçe öğretiminin yanı sıra Türkiye'yi tanıtmak için kültür ve sanat faaliyetleri yürütmekte ve bilimsel çalışmalara destek vermektedir. 2009'dan beri milyonlarca ifade edilebilecek ölçüde gence ulaşarak Türkçe öğreten Yunus Emre Enstitüsünü takip ederek 2010 yılında Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı kurulmuştur. YTB'nin öneminin anlaşılabilmesi için dünyadaki Türk devletleri ve Türk diasporası hakkında kısa bir bilgi vermek yerinde olacaktır. Bugün dünyada farklı ülkelerde 7 milyona yaklaşan Türk diasporası yaşamaktadır. Özellikle Türkistan bölgesi başta olmak üzere varlığını sürdüren bağımsız Türk devletleri ve özerk yapıları ya da topluluk olarak dünyanın farklı bölgelerinde Türkçe konuşan Türk toplulukları da bu sürece dâhil edildiği zaman karşımıza yaklaşık 250 milyonu aşan önemli bir Türk varlığı çıkmaktadır. Yakın zaman dilimi içerisinde kurulan Türk Devletleri Teşkilatı³ bu açıdan büyük önem arz etmektedir. Önce Türk Konseyi (2009), sonra Türk Keneşi (2018) olan kurumun adı 12 Kasım 2021 tarihinde Türk Devletleri Teşkilatı olarak değiştirilmiştir. Türk Devletleri Teşkilatının amaçlarına bakıldığında zaman YTB'nin kuruluş tarihi de bu açıdan anlamlı hâle gelmektedir.

Türkiye ile Avrupa ilişkileri, tarihi süreçte genel anlamda sıkıntılı gelişme göstermiştir. Türkiye'nin Avrupalılaşma çabası ile birlikte daha çok Türkiye'nin NATO'ya alınması Avrupa ve Türk diasporası açısından anlamlı hâle gelmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ekonomik olarak kalkınma hamleleri yapmak isteyen Batı Avrupa ülkeleri ucuz işgücü ihtiyacı duymuş ve bu bağlamda 1960'ların başından itibaren Türkiye'den Avrupa'ya göçler başlamıştır. 1961-65, 1968-74 arası Avrupa'ya ciddi anlamda Türk göçü gerçekleşmiştir. Sadece Avrupa açısından 4 milyona yakın Türk diasporası vardır.⁴ Avrupa'ya işçilikle başlayan göç, sonraki süreçte birçok alana yayılırken, kimlik ve kültürle birlikte farklı sorunları da beraberinde getirmiştir. Sadece Almanya açısından bile bakıldığında zaman, bugün 3 milyona ulaşan Türk nüfusu, Türk göçleri dikkate değer gelişmelerin, beklentilerin ve sorunların yaşanmasına sebebiyet vermiştir. 1961 yılı Göç Anlaşması'na imza atanlar tarihe tanıklık ederek yeni bir döneme yeni bir sahne açmış, Türk ve Alman toplumu arasında benzersiz sosyo-kültürel ilişkilerin ortaya çıkmasına kapı aralamışlardır. Şu an hayatta olmayan tarihî imzaların sahipleri, istasyonlarda bandolarla karşılanan gurbet trenlerindeki Türklerin yeni bir kültür ve yaşam

¹ TİKA - Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (tika.gov.tr)/ (06.06.2022).

² Yunus Emre Enstitüsü | Türkiye - Merkez (yee.org.tr)/ (06.06.2022).

³ Geniş bilgi için bk., 2021-11-12-turkkonseyi-bildiri.pdf (tccb.gov.tr), (06.06.2022).

⁴ Dünyada-Türk-Yerleşimleri.pdf (altayli.net), (06.06.2022).



biçimini de sosyolojik/kültürel olarak yanlarına alarak Almanya'ya getireceklerini hiç düşünmemişlerdir. Kültür tarihçilerinin o dönemi günümüze taşıyan eser-yorum çalışmalarında ihmâller ve yapılanlar açıkça fark edildiği hâlde, “dönemin şartları ancak bu kadardır” mazereti, iki ülkenin bürokrasisinin sığındığı bir söylem olmuştur. Hiç bir ön bilgi verilmeden, kurs ya da seminer organize edilmeden kendi insanını kısmen bir bilinmeze gönderen her hâlde çok az ülke vardır. Devlet algısının insan unsurundan çok önce geldiği Türkiye’de maâlesef işçilerin ülkeye olan katkısının bir an önce maddiyata dönüşmesi düşünüldüğü açıkça görülebilmektedir.⁵ Sirkeci’den yola çıkmadan önce kendilerine verilen belgelerde işçilerin birikimlerini ülkelerine göndermesi istenmektedir.⁶

I. YTB'nin Tarihsel Arka Planı ve Türk Diasporasının Belleği

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), 2010 tarihinde kurulmuştur. YTB'nin Misyonu, “Türkiye'nin diasporası ile bağlarını güçlendirmek ve diasporanın etkinliğini artırarak, Türkiye'nin uluslararası ilişkiler vizyonuna katkı sağlayacak politikaları üretmek” şeklinde ifade edilirken; Vizyonu, “Vizyoner diaspora politikaları oluşturmak ve etkin programları hayata geçirerek küresel bir kurum olmak” şeklinde açıklanmıştır.⁷ Dolayısıyla Yurtdışı Türkler ve Türk diasporası başta olmak üzere YTB, Türkiye açısından küresel bir kurum olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle 1960'lı yıllarda Türkiye ve pek çok Avrupa ülkesi arasında imzalanan işgücü anlaşmalarıyla Türk göçmenler gündeme gelmeye başlamıştır. Bu anlaşmalar, Almanya (1961), Avusturya, Belçika ve Hollanda (1964), Fransa (1965) ve Avustralya (1967), çerçevesinde göç eden Türk işçiler, gittikleri ülkelerin kalkınmasına büyük katkı koymuşlardır. Güncel verilere göre 7 milyona yaklaşan Türk diasporasının önemli bir kısmı bugün 4. Nesil olan Avrupa'daki Türk vatandaşlarından oluşmaktadır.⁸ Bu tarihsel süreçte yaşanan pek çok sosyolojik, siyasi ve ekonomik dönüşüm Türk diasporasını da dönüştürmüştür. Göçmen Türklerin ihtiyaçlarında zaman içerisinde yaşanan değişim şu şekilde özetlenebilir. Türk işçileri 1960'lar boyunca Almanya'da kalıcı olma amacı gütmemişler, daha ziyade barınma, ibadet, dernekleşme gibi ihtiyaçlarını ön planda tutmuşlardır. 1970'li yıllarda ise kalıcı olma fikri ortaya çıkmış ve bu süreçte vatandaşlık da alan Türk işçileri, entegre olmaya başlamıştır. 1980 ve 1990'lı yıllarda işçiler diaspora haline gelir ve sivil toplum faaliyetleri içerisinde yer alırlar. Daha görünür olmalarıyla birlikte Türk vatandaşlarına yönelik ırkçı saldırılar yaşanır. 2000'lerden sonra ise eğitim ve çalışma haklarının geliştirilmesinin yanı sıra ırkçılık ve İslamofobiye karşı mücadele ederler.⁹ Bahsedilen ihtiyaçlara dayanarak, Türkiye diaspora politikasını “Yurtdışı Türk vatandaşlarının anavatanına aidiyetlerinin korunması, yaşadığı ülkelerde anadil, kültür ve kimliklerinin muhafaza edilmesi ve ikamet ettikleri ülkelerde toplumsal statüsünün güçlendirilmesi” çerçevesinde şekillendirmiştir.¹⁰

Bilhassa Türk diasporasının genç mensuplarına yönelik yürütülen çalışmalar özel bir nitelik ve ehemmiyet arz etmektedir. Yurtdışındaki Türk çocuklarının ve gençlerinin hem yaşadıkları ülke dilinde hem anadillerinde yetkinlik kazanmaları amacıyla çift dilli eğitim teşvik edilmekte, bu alana yönelik eğitimci yetiştirmek ve anadillerini öğrenmelerine ilişkin çalışmalar desteklenmektedir. Farkındalığı artırmak amacıyla yapılan toplantı ve etkinlikler, kurslar,

⁵ Bu durumu doğrulayacak kanıtlardan en başta geleni Türk Merkez Bankasının İşçilerin Almanya'ya gelmesinden kısa bir süre sonra Almanya'da kendi yapılanmasını kurmasıdır. Ancak en acil ihtiyaçlardan olan öğretmen ve din görevlisi yaklaşık 10 yıl sonra Almanya'ya gönderilmiştir. Dil sorunu ise başlı başına bir sorundur.

⁶ Almanya'ya giden Türk işçilerinin yanındaki anlamlı belge için bk., EK-1.

⁷ T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Faaliyet Raporu 2021, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Faaliyet Raporu 2021, (windows.net), (07.08.2022), s. 4.

⁸ Genel Bilgi (ytb.gov.tr), (21.07.2022).

⁹ Genel Bilgi (ytb.gov.tr), (21.07.2022).

¹⁰ Genel Bilgi (ytb.gov.tr), (21.07.2022).



eğitim faaliyetleri, materyal geliştirme çalışmaları, konferans, anket, araştırma, rapor vb. bilimsel çalışmalar Başkanlık tarafından yürütülmekte ve bu alana yönelik çalışmalar yapan kurum, kuruluş ve STK'larla işbirliği yapılmaktadır. Türk diasporasının genç mensuplarına yönelik çalışmalarla yurt dışında yaşayan Türk gençlerin anavatanları olan Türkiye ile olan bağlarını korumak hedeflenmektedir.¹¹ Bu amaçla çeşitli projeler yapılmıştır ve eserler yayımlanmıştır.¹² Özellikle de Almanya'ya göç eden Türk göçmenlerin maruz kaldıkları ayrımcılığı ortaya koyan çalışmalar göçmenlerin Türk azınlık olarak tarihsel belleğini genç kuşaklara aktarmaktadır. Bu kapsamda göçmenlerle yapılan söyleşiler sözlü tarih çalışmalarıyla birinci ağızdan incelenir. Örneğin, 1960'larda Sivas'tan "tahta bavulla" Almanya'ya gelip, 59 yaşında "tahta tabutla" memleketine dönen bir babaannenin "gurbetlik ve çile içinde" geçen hayatı torunun tarafından anlatılır. Stuttgart'tan Abdülvahap Çilhüseyin, babaannesinin her yaz dönemi "3800 km yolu kat ederek hediye çikolatalarla" giderdiği memleket hasretini, 70'li yıllara ait bir fotoğrafıyla aktarır. "70'li yıllarda çekilmiş bu fotoğrafta, babaannemin temizlikçi olarak çalıştığı görülüyor. O zamanlar günde 10 saat çalışıyorlar, Almanca bilmedikleri için iş hayatında birçok zorluk yaşıyorlardı. 'Domuz eti olur diye kantinde yemek yemedikleri için Türkler öğlen paydosunda yemeklerini kendileri pişirirlermiş. Babaannem Sivas'tan getirdiği köy tereyağıyla yumurtayı pişirirken Almanlar yemek kokusundan çok rahatsız olup kavga çıkarmış. Babaannemin pişirdiği tavaya domuz ayakları atmışlar. Zor geçen günlerden kalan hikayelerden sadece biri bu..."¹³

Bu dönemde Türk azınlığın Almanya'da en temel insan haklarından bile mahrum kaldıkları gerçeği göçmenlerin tanıklıklarına yansır. Örneğin, Nihat Özkan, Türk azınlığın ibadetlerini gerçekleştirmek için verdikleri mücadeleyi şöyle aktarır: "Türk toplumu olarak alın teri ile kazandığımız paralarla bugün 15.716 m2 kullanma alanı olan Köln Merkez Camii'ni inşa ettik".¹⁴ Bu sözden de anlaşılacağı üzere kendilerinin finanse ettikleri camileri inşaa edilene kadar ibadethanelerine sahip olmadan zor şartlar altında dinlerini yaşamaya çalışmışlardır. Bu durumun yanı sıra zorlu iş hayatları, kültürel olarak yaşadıkları izolasyonla birleşince ilk kuşak göçmenlerin oldukça sıkıntılı bir deneyimi olduğu açıktır. Tüm bu zorluklara karşın Almanya'ya kattıkları ekonomik değer ise yaşadıklarının tersine oldukça parlak bir tablo çiziyor. Drammens Tidende gazetesinin 14 şubat 1970 tarihli sayısında bölgenin iş bulma dairelerinin müdürün özetle söylediği "Türkler olmasa fabrikalarımızın nice olurdu" sözleri aradaki tezatı özetlemektedir. Bahsedilen sorunların çözüldüğünü söylemek zordur, benzer zorluklar şekil değiştirerek devam etmektedir. YTB tarafından 3 aylık süreli yayın olarak 2020'de yayımlanmaya başlayan *Memleketim* dergisi de yurt dışına göç eden Türklerin yaşam mücadelesini edebiyat üzerinde okumaya çalışmıştır. Örneğin, *Memleketim*'in sayılarındaki bazı yazılar şu şekildedir: Meryem Nakiboğlu, "60. Yılında Almanya'da Göç Edebiyatı"¹⁵, "Kimlikle Gelen Göç, Göçle Gelen Kimlik: Vranofçalılar".¹⁶ Bu örneklerden de görüleceği üzere göç kültürü üzerine yazılarla diaspora Türklerinin deneyimlerini aktarabilecekleri bir alan açılmıştır.

II. YTB'nin Faaliyetleri

YTB'ce sunulan hizmet birimleri bir kenara bırakılacak olursa, burada YTB'nin faaliyetleri üzerinden bir değerlendirme yapmak, konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. YTB'nin 2013 ve 2019 yılı faaliyetlerinin seçilmesinin sebebi kuruluşundan 3 yıl sonra ve günümüzden 3 yıl önce şeklinde baş ve son taraflardan faaliyetleri ortaya konularak değişen şartlarla birlikte

¹¹ Genel Bilgi (ytb.gov.tr), (21.07.2022).

¹² Yayınlar - Kardeş Topluluklar | Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (ytb.gov.tr), (07.08.2022).

¹³ Abdülvahap Çilhüseyin, "Tahta Bavulla Geldin, Tahta Tabutla Döndün", *Sandıktaki Fotoğraflar Tüm Dünyadan Göç Hikayeleri*, s. 52-53.

¹⁴ Nihat Özkan, "Asırlık Çınarımız Üstad Osman Kılıç'ın Zorunlu ve Hüzünlü Göçü", *Sandıktaki Fotoğraflar Tüm Dünyadan Göç Hikayeleri*, s. 31.

¹⁵ Meryem Nakiboğlu, *Memleketim*, S. 5, 2021, s. 36-44.

¹⁶ Erkan Şimşek, *Memleketim*, S.4, 2021, s. 30-37.



mukayeseli bir değerlendirme yapabilmektir. YTB'nin eğitim, kültür ve hukuk gibi çok kapsamlı çalışma ve faaliyet alanları mevcuttur, bunların hepsini ele almaktan ziyade makalenin odağı olan Türk diasporanın anavatanı tarafından desteklenmesi için yapılan faaliyetlere odaklanılacaktır. Tüm yılları değerlendirmek bu makalenin boyutunu aşacağından bu konu bir başka çalışmada değerlendirilecektir.

1. 2013 Yılı Faaliyet Raporları ve Değerlendirilmesi

2013 yılı faaliyet raporunun sunuş yazısında öncelikli hedefin dünyanın 155 ülkesinde yurt dışında bulunan 6 milyondan fazla Türk vatandaşın sorunlarıyla ilgilenmek ve çözüm yolları bulmak olduğu dile getirilmiştir. Aynı zamanda İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'ya işgücü olarak göç eden işçilerin geçen 50 yıl boyunca yeterli desteği alamadığı belirtilerek bu durumun telefisine çalışılması temel amaçlardan sayılmıştır. Başkanlığın düsturunun "nerede bir vatandaşımız, soydaşımız varsa, biz oradayız" olduğu belirtilmiştir. Görüldüğü gibi sunuş yazısının baskın düşüncesi YTB'nin dünyadaki Türk diasporası ile yakından ilgilendiğini ortaya koymaktır. 2013 yılı rapor çalışmasında, YTB'nin sorumlulukları şu şekilde açıklanmıştır:

-Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızla ilgili çalışmalar yapmak ve sorunlarına çözüm üretmek.

-Soydaş ve akraba toplulukları ile sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla bu topluluklara yönelik faaliyetler yürütmek.

-Avrupa Birliği çerçevesinde uluslararası anlaşmalar çerçevesinde Türkiye gelen öğrencilerin, Türkiye'deki eğitim süreçlerinin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması için koordinasyonu sağlamak. 2013 yılı içerisinde gerçekleştirilen çalışmalar arasında özellikle Türk diasporanın sorunlarına eğilen başlıca projeler aşağıda belirtilmiştir.

a. Aile ve Gençlik Çalışmaları ve Hukukî Farkındalıkları

Yurtdışında yaşamının yarattığı başlıca sorunların başında aile ve yaşayış açısından farklılıklara adaptasyon konusundaki sorunlar gelmektedir. Bir taraftan aile yaşantısının sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi ve bir taraftan da göç edilen memleketteki entegrasyonun sağlanması kolay olmamaktadır. Uyum zorlukları suça yönelim gibi istenmeyen sonuçları beraberinde getirmektedir. Bu durumun yarattığı zorluğun üstesinden gelinmesi konusunda Türk vatandaşlarının aile sorunları ile ilgili çeşitli çalışmalar yapılmıştır. TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ve Avrupa ülkelerindeki ayrımcılık ve hak ihlalleri konularını kapsayan denetleme çalışmalarıyla Belçika ve Hollanda'ya ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Örneğin, Belçika'nın cezaevlerinde ve Gençlik Dairelerinde yaşanan sorunlar yerinde incelenmiştir. Bununla birlikte, Hollanda'da da Gençlik Daireleri ve ayrımcı muamelelere maruz kalan mağdur aile ziyaretleri, ilgili Hollanda resmi makamları ve Hollanda Türk toplumunun temsilcisi STK'lar ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

YTB'nin sorumluluk aldığı sahaların başında yurtdışında yaşayan Türk vatandaşların hukuki haklarını korumak gelmektedir. Bu açıdan hukuk alanında yürütülebilecek ortak faaliyetler konusunda işbirliği yapmak amacıyla "Hukukî Farkındalık ve İşbirliği Toplantısı" düzenlenmiştir. Çalıştayda yurtdışında yaşayan vatandaşların hukuki sorunlarına ilişkin tespitler yapılmış ve sorunların çözümlerine için öneriler getirilmiştir. Görüşmeler sonucunda yurtdışında Yaşayan Türk vatandaşlarına "Yönelik Hukuki Çalışmalara İlişkin İşbirliği Protokolü" imzalanmıştır. Bu protokol sayesinde yurtdışında yaşayan vatandaşların hukuki sorunlarına çözüm bulmak adına yapılacak ortak çalışmalar planlanmıştır.



Azınlık haklarının geliştirilmesi adına hukuk eğitimine de ağırlık verilmiştir. Çeşitli eğitim programları ve çalıştaylar düzenlenmiştir. “Uluslararası Hukuksal İşlemler: Türkiye-Avrupa İncelemesi” , “Hukuki Perspektifler Çalıştayı”, “Aile Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Alanında Temel Uygulama Sorunları” adlı programlarla Türk kökenli hukukçuların AİHM, AB Adalet Divanı, Uluslararası Tahkim Mahkemeleri gibi davalarda bilgilendirilmesi amaçlanmıştır. Bu programlar Türkiye Adalet Akademisi, Ankara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM) ve Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi gibi farklı kurumların çatısı altında yürütülmüş ve sertifika hakkı tanınmıştır. Son olarak Türk Vatandaşlarının farkındalığını arttırmak için AB Hukukundan dolayı elde ettikleri hakları hakkında bilgilendirmeler ve analizler yapılmıştır.

b. Türk Akraba Toplulukları Arasında Kültürel İşbirliği ve Tarihi Mirasın Korunması Çalışmaları

Yurt dışındaki Türklerin aralarındaki ekonomik ve sosyale bağların güçlendirilmesine oldukça önem verilmiştir. Bu bağlar azınlık pozisyonunda olan Türklerin kimliklerini korumasını sağladığı gibi hakların savunulmasına da yaramaktadır. Bu amaçla 2013 yılı boyunca kültürel kimliklerin desteklenmesi adına dostluk ve paylaşım odaklı geliştirilen faaliyetlerden bazıları şunlardır:¹⁷

-*Balkanlar, Orta Asya, Afrika ve Orta Doğu'dan öğrencilere yönelik kültürel değişim ve eğitim programları ve etkinlikler*

-*Soydaş ve akraba toplulukların kültürel değerlerinin korunması amacıyla edebiyat, sanat ve kültür çalışmaları*

-*Soydaş ve akraba toplulukların yaşadıkları ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi kapsamında kurumlarla ortak çalışmalar*

-*Kafkasya, Orta Asya ve Balkanlar'da kültürel ve tarihi bağların güçlenmesine için kültür günleri*

Bunun yanı sıra çeşitli kitap serileri basılması, çalıştaylar düzenlenmesi gibi akademik etkinlikler de yapılmıştır.¹⁸ Uluslararası öğrencilere yönelik sunulan sosyal ve kültürel faaliyetler ise şu şekilde sıralanabilir:¹⁹

- *Uluslararası Öğrenci Buluşmaları*

-*Farklı ülkelere gelen TÖMER öğrencileri için tanışma toplantıları*

-*“Uluslararası Öğrencilere Türkçe Öğretimi Çalıştayı”*

-*Türkçe Eğitimi alacak öğrencilerle ilgili TÖMER çatısı altında yürütülen eğitim programlarının ve merkezlerin yaygınlaştırılması*

-*Gençler arası sportif faaliyetlerin düzenlenmesi*

- *Çanakkale gezileri*

-*“GAP Genç Festivali”*

Yukarıdaki faaliyetlerle birlikte çeşitli “Sivil Toplum Kuruluşlarına Yönelik Faaliyetler” gerçekleştirilmiştir.²⁰ Bununla birlikte “Türkiye'den Dünyaya Uzanan Dost Eli-İnsani Yardım Organizasyonları Çalıştayı” ve Antalya'da “Ortak Akıl Platformu Çalıştayı” düzenlenmiştir. 2013 Faaliyet raporun bakıldığı zaman özellikle uluslararası hukuki faaliyetleri, eğitim programları, STK faaliyetleri, uluslararası öğrenci bursları ve kültürel etkinlikler dikkat çekmektedir. Ayrıca çeşitli kurulların görev ve yetkileri de belirlenmiştir.

¹⁷ T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 2013 Faaliyet Raporu, (windows.net), (27.07.2022). 34-37.

¹⁸ YTB 2013 Yılı Faaliyet Raporu, s. 37-39.

¹⁹ YTB 2013 Yılı Faaliyet Raporu, s.43-44.

²⁰ YTB 2013 Yılı Faaliyet Raporu, s.46-49.



2. 2019 Yılı Faaliyet Raporları ve Değerlendirilmesi

2019 yılı yapılan faaliyetler sonucu aynı yılın etkinlikleri rapor hâline getirilmiştir. 2019 Yılı Faaliyet Raporu'nun başlangıcında "nispeten genç kurumlarından bir tanesi olmakla birlikte, alanda çok önemli bir boşluğu doldurmuş ve kabul görmüştür denilmiştir."²¹ 2013 yılında olduğu gibi yurt dışında yaşayan Türk gençlerin anadillerini öğrenmelerine yönelik eğitimlere ağırlık verilmiş ve Türkçe'lerinin geliştirilmesi arzulanmıştır. 2019'da gelinen süreçte İslamofobinin yükselmesiyle birlikte bir diğer önemsenen konuların başında gelmiştir ve Türk vatandaşlarını ayrımcılıktan korumak, hukuki farkındalıklarını arttırmak amaçlanmıştır. Son olarak kardeş topluluklarla kültürel bağların güçlendirilmesine ve ortak mirasın korunmasına çalışılmıştır. YTB'nin faaliyet sahasını neredeyse 'tüm yeryüzü' diyerek 2013 raporuna göre genişleyen vizyon ortaya konulmuştur. Burada özellikle İslamofobi konusu ile birlikte Türk diasporasının çeşitli problemlerinin de altı çizilmeye çalışılır.

YTB, "vizyoner diaspora politikaları oluşturmak ve etkin programları hayata geçirerek küresel bir kurum olmak. Türkiye'nin diasporası ile bağlarını güçlendirmek ve diasporanın etkinliğini artırarak, Türkiye'nin uluslararası ilişkiler vizyonuna katkı sağlayacak politikaları üretmek" şeklinde vizyon ve misyonunu belirler. Bilişim çağında tüm amaçları için teknolojik kaynakları da kullanmaya özen göstermiştir. Bu açıdan web sitesinin etkin kullanmayı önemsemektedir. Bunun yanı sıra mobil uygulamalarla da yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına yönelik duyuruların hızlı ve etkin bir şekilde yapılması sağlanmaktadır. Başkanlık tarafından 2019 yılı amaç ve hedefler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:²²

Amaç 1: Yurt dışı vatandaşlarımızın kültürel ve sosyal bağları güçlendirilecektir.

A1.H1. Yurt dışında yaşayan çocuk ve Türk gençlerinin anadillerini öğrenmeleri ve kültürel değerlerimizi tanımaları sağlanacaktır.

A1.H2 Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın akademik, sosyal ve kültürel gelişimlerine destek olunacaktır.

Amaç 2: Ülkeler arasındaki ilişkilere katkı sağlamak amacıyla tarihî ve kültürel bağlarımız olan kişi ve topluluklarla işbirlikleri geliştirilecektir.

A2.H1 Türkiye Mezunlarının birbirleriyle ve Türkiye'yle ilişkileri geliştirilecektir.

A2.H2 Kardeş topluluklarla kültürel etkileşimi güçlendirecek çalışmalar yapılacaktır.

A2.H3 Kardeş topluluklara yönelik eğitim iş birliği çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Amaç 3: Türkiye'de eğitim görecekt uluslararası öğrencilere yönelik burs ve rehberlik programları ile Türkiye'nin uluslararası ilişkiler vizyonuna uygun nitelikte öğrencilerin yetiştirmeleri sağlanacaktır.

A3.H1. Türkiye Bursları ülke stratejileri kapsamında planlama, tanıtım ve seçim çalışmaları geliştirilerek burslandırmanın niteliği artırılacaktır.

A3.H2 Türkiye Burslusu öğrencilere sunulan hizmetlerin kalitesi artırılarak öğrencilerin sosyal, kültürel ve mesleki donanımları güçlendirilecektir.

Amaç 4: Başkanlığın görev alanında belirlenen amaçları gerçekleştirmek için etkin, verimli ve sürekli hizmet sunacak kapasite geliştirilecektir.

A4.H1. Başkanlığın ihtiyaç duyduğu mal ve hizmete ilişkin tedarik süreçlerinin geliştirilmesi ve kurumun fiziki altyapı ve çalışma ortamının iyileştirilmesi sağlanacaktır.

A4. H2. Başkanlığın amaçlarını gerçekleştirmek için etkin, güvenli, verimli ve güncel bilişim teknolojisi imkânlarının oluşturulması ve kullanılması sağlanacaktır.

²¹ T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Faaliyet Raporu 2019, s. 4-5.

²² Faaliyet Raporu 2019, s. 21-23.



A4.H3. Başkanlığın amaçlarını gerçekleştirebilecek nitelikli insan kaynağı temin edilecek ve mevzuat alt yapısı geliştirilecektir.

A4.H4. Başkanlığın amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik planlama anlayışı geliştirilecek, oluşturulan planların uygulama süreçlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi yapılacak, etkin mali hizmet sunulması sağlanacaktır.

A4.H5. Kapsayıcı ve etkin iletişim vasıtaları ile Başkanlığın görev alanına ilişkin konularda bilgilendirici ve kurumsal iş birliğini teşvik eden çalışmalar yapılacaktır.

Amaç 5: Ulusal öncelikler doğrultusunda uluslararası kuruluşlarla iş birliklerini geliştirmek.

A5.H1. Ulusal öncelikler doğrultusunda BM ve diğer çok taraflı kalkınma iş birliği kuruluşlarıyla yapılan iş birlikleri geliştirilerek uluslararası kalkınma çalışmalarına etkin katılım sağlanacaktır.

Başkanlığın amaç ve hedeflerine bakıldığı zaman Yurt dışı Türk diasporasına özellikle gençlere dönük eğitim, ana dil ve sosyo-kültürel alanlara odaklanıldığı görülür. Rapordaki “Temel Politika ve Öncelikler” ise şu şekildedir:²³

-Yurt dışındaki vatandaşlarımızın bütün farklılıklarını sahiplenerek, menfaatlerini koruyabilmek, dil ile kültür birikimini geliştirmek ve yurtdışına yönelik hizmetlerimizi kalıcı ve sağlıklı bir şekilde yürütebilmek

- Türkiye'nin sahip olduğu barışçıl ve uluslararası kalkınmayı temel alan dış politika anlayışı ve tarihi sorumlulukları çerçevesinde, Türkiye ile köklü ilişkilere ve derin bağlara sahip kardeş topluluklara yönelik hizmetleri verimli bir şekilde gerçekleştirebilmek

- Türkiye'nin uluslararası alanda geliştirdiği kültürel, siyasi ve ekonomik ilişkileri Türkiye'nin eğitim almış uluslararası öğrenciler tarafından tesis edilecek bağlar ile güçlendirmek, Türk kültür ve medeniyeti ile Türkiye'nin yükseköğretim alanında sağladığı birikimin küresel düzeyde tanıtım ve paylaşımını sağlamak.

Yurtdışı vatandaşlara dönük faaliyetler ise Gençlik Kampları, Genç Lider Programı, Türkiye Stajları, Diaspora Gençlik Akademisi, YTB Gençlik Buluşmaları, Gençlik İftarları, Teknofest gibi pek çok gençlere yönelik kültürel alışverişi güçlendiren etkinlik düzenlenmiştir.²⁴ Bu faaliyetlerin önemli bir kısmı da kardeş topluluklara yönelik olarak gerçekleşmiştir.²⁵ Başkanlık, 2019 yılında performans hedeflerini gerçekleştirebilmek adına performans göstergelerinde yer almayan ancak Başkanlık stratejik amacına hizmet eden birçok faaliyeti de hayata geçirmiştir.²⁶

Başkanlık 2019 yılından itibaren yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarının akademik, sosyal ve kültürel gelişimlerine destek olmuş, çocuk ve Türk gençlerinin anadillerini öğrenmeleri mümkün olmuştur. Bunun yanısıra Türk vatandaşlarının Türkiye ile olan kültürel bağları güçlendirilmiştir ve kardeş topluluklar coğrafyasını kapsayan etkinliklerle çocuk ve gençlerin Türkiye'yi daha yakından tanınması sağlanmıştır. Ayrıca Türkiye Bursları kapsamında Türkiye'de eğitim almak üzere seçilen uluslararası öğrencilere; lisans ve lisansüstü bursları ve başarı/araştırma bursları verilmiştir. “Kamu Görevlileri ve Akademisyenler için Türkçe İletişim Programı (KÂTİP)” bursu ise yabancı kamu görevlileri, diplomatlar, akademisyenler ve araştırmacılar için destekler sağlamıştır.

²³ Faaliyet Raporu 2019, s. 24-25.

²⁴ Faaliyet Raporu 2019, s. 27-35.

²⁵ Faaliyet Raporu 2019, s. 36-47.

²⁶ Faaliyet Raporu 2019, s. 60-71.



III. Yabancı Uyruklu Öğrenciler ve YTB

Yukarıda bahsedildiği gibi YTB kardeş topluluklarla kültürel birliğe odaklanmaktadır. Bu kapsamda eğitim bursları sağlanmıştır. Dünyanın çeşitli ülkelerinden çok sayıda öğrenciyi sınavla getirerek Türkiye’de eğitim görmelerini sağlamaktadır. Bu bağlamda 25 bini burslu toplamda 148 bin uluslararası öğrenci Türkiye’de eğitim görmektedir. Dolayısıyla, bir taraftan yurt dışındaki Türklerin haklarını savunurken bir taraftan da göç konusundaki deneyimini Türkiye’ye yönelen göçe de aktarmış ve Türkiye’deki göçmen öğrenciler için burs imkânları ve projeler sağlamıştır. Bu kapsamda yapılan onlarca faaliyetin, Türkçe dil kursları, genç buluşmaları gibi, pek çok etkinliğin ne düzeyde başarılı olduğu da önemli bir sorudur. YTB’nin tanınırlılığı hakkında yapılan bir anket çalışması bu konuda oldukça fikir vericidir. YTB Bursu ile Türkiye’ye gelen 8 farklı ülkeden çeşitli seviyelerdeki 8 öğrenciye YTB ile ilgili beş soru sorulmuş ve aşağıdaki cevaplar alınmıştır. Burada sadece iki soruya verilen cevaplara yer verilmiştir.

- YTB nedir, bir kurum olarak hakkında neler biliyorsunuz, kısaca yazınız?

Samira Mahamadou Abdo, Konya Teknik Üniversitesi-Mühendislik Fakültesi-İnşaat Mühendisliği 1. Sınıf Öğrencisi-Nijer: *“Bence YTB, öncelikli amacı dünyanın dört bir yanındaki gençliyi burs veren bir kurum olan bir enstitüdür”.*

Salma Zahour, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası Ticaret Bölümü 4. Sınıf Öğrencisi-Fas: *“Farklı kıtadan gelen başarılı öğrencilere çok fazla fırsat veren bir burstur. Farklı bir geçmişimiz, dilimiz ve kültürümüz olsa da Türkçe bizi birleştirdi.”*

Mahamat Sahansune Ahmat, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi-Uluslararası İlişkiler Bölümünde Doktora Seviyesinde- Çad: *“Bir kurum olarak, yurtdışı Türklerin yaşadığı ülkelerde, kültür ve kimliklerinin muhafaza edilmesi için vs. dolayısıyla aynı zamanda YTB dünyanın her yerinde başarılı öğrencilerin burs vererek Türkiye’ye gelip eğitimlerini devam ettirmektedir. Bu bağlam eğitim müddetinde tüm masraflarını sağlayacaktır.”*

Bernard Yumbouno, Konya Teknik Üniversitesi -Doğa ve Mühendislik Fakültesi İnşaat Mühendisliği- Gine: *“YTB çok iyi bir kurumdur. Yabancı öğrencilere yardım ediyor. %100 bir burs vererek, bence eğitim hakkında YTB en iyisidir.”*

Moslem Mawlawizadeh, Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi- Afganistan: *“YTB Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığıdır. YTB Türkiye Cumhuriyeti tarafından bir kurumdur. Bu kurum yurtdışındaki öğrencileri destekler.”*

Ibrar Ahmed, Selçuk Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi- Hayvan Beslenme ve Beslenme Hastalıkları- Pakistan: *“YTB yabancı öğrencilere burs veren bir kurumdur. Her sene Müslüman ülke öğrencilerine burs vermektedir.”*

Balinase Kaonga, Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimarlık öğrencisi- Zambiya: *“Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 2010 tarihinde kurulmuştur. Uluslararası öğrencilere Türkiye’de öğrenim görmeleri için burslar yoluyla fırsatlar sunarlar. Bunu yaparak diğer ülkelere sosyal, ekonomik ve kültürel ilişkiler kuruyor veya güçlendiriyorlar. Ayrıca dünyanın her yerindeki Türk halkına yardım sağlıyorlar.”*

Lugain Abdulkarim Hassan Awadelkarim, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Programı İşletme-Sudan, *“Ağırlık olarak dünyanın farklı ülkelerinden birçok bilim insanı yetiştirmeyi amaçlayan bir Türk devlet kurumudur”*

-YTB Faaliyetlerinden neleri biliyorsunuz, bildiklerinizi yazar mısınız?

Samira Mahamadou Abdo, Konya Teknik Üniversitesi-Mühendislik Fakültesi-İnşaat Mühendisliği 1. Sınıf Öğrencisi-Nijer: *“YTB, mükemmelliği teşvik etmek için kamplar, seminerler, okul değişimleri ve yarışmalar gibi çeşitli etkinlikler düzenlemektedir.”*



Salma Zahour, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası Ticaret Bölümü 4. Sınıf Öğrencisi-Fas: *“Akademik dersler dış ticaret dersler gibi. 2019-2022 de bu derslere katıldım ve çok faydalı olduğunu gördüm. Derslerden çok memnundum, derslerden sonra öğretmenle iletişimiz koparmadı ve bölümümle ilgili bir fırsat veya seminer varsa hocam hep bana haber veriyor.*

Diğer faaliyetlere katılmıyordum çünkü haberim yoktu.”

Mahamat Sahansune Ahmat, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi-Uluslararası İlişkiler Bölümünde Doktora Seviyesinde-Çad: *“YTB’nin çeşitli faaliyetleri bulunmaktadır, Türkçe eğitimden başlayıp ve akademik alanda devam eden, kültür faaliyetlerinden, mesela öğrenci buluşması ve kampları vs. daha ziyade öğrenci yarışması ve ödülleri gibi. Öğrencilere staj yapmak için fırsat sağlayabilirler. Dolayısıyla başarılı öğrenciler ve başarılı makaleler ekstra burs verebilmektedir. Yani kısa bir şekilde söylemek gerekirse YTB’nin faaliyetleri burada sayılmayacak kadar çoktur.”*

Bernard Yumbouno, Konya Teknik Üniversitesi -Doğa ve Mühendislik Fakültesi İnşaat Mühendisliği- Gine: *“YTB birkaç faaliyetler yapıyor. Onlardan biri İstanbul ve Çanakkale’deki kamp.”*

Moslem Mawlawizadeh, Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi- Afganistan: *“YTB, eğitimden ulaşım, hukuktan ekonomiye sosyal sorunlardan ticarete kadar, pek çok alanda onlarca faaliyet hayata geçirdi. Genellikle YTB tarafından farklı etkinlikler yapılıyor. Bu etkinlikler insanları bilgilendirmek için katkı sağlıyor.”*

Ibrar Ahmed, Selçuk Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi- Hayvan Beslenme ve Beslenme Hastalıkları- Pakistan: *“Doktora öğrencileri için bir yıllık bir burs programı sağlar ve yaz kampı etkinlikleri ve yaz stajları ve akademik kurslar sunar.”*

Balinase Kaonga, Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimarlık öğrencisi- Zambiya: *“Kamplar, seminerler, atölyeler.”*

Lugain Abdulkarim Hassan Awadelkarim, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Programı İşletme-Sudan, *“Akademik Faaliyetler, Uluslararası Öğrenci Staj programı, YTB Gençlik kampları”.*

Yukarıdaki ifadelerden görüleceği üzere YTB, Yurtdışı Türk diasporasının yanı sıra Türkiye’de eğitim gören öğrencileri de Türk dili ve kültürünü sevdirecek, uluslararası ilişkilere büyük katkı sağlamaktadır.

Sonuç

YTB, 2010 yılında kurulmuş ve kurulduğu tarihten bu tarafa Türk diasporası ve yurt dışı Türklerle ilgili başta eğitim olmak üzere çeşitli kültürel ve sosyal çalışmalar yapmaktadır. YTB amacı açısından Türk gençlerine kimlik ve aidiyet kazandırmak, millî, tarihi ve kültürel değerlerini tanımalarını, özümsemelerini ve bunu gelecek kuşaklara aktarmalarını sağlamak; ana dillerini ve kültürlerini muhafaza edebilmek, yaşadıkları ülkelerin dilinde bilimsel gelişmelerine ışık tutmak, Türk gençlerinin toplumsal aidiyet duygusuyla birlikte toplumları ile barışık şekilde yaşamalarını sağlamak gibi önemli görevler ifa etmektedir.

YTB, yapmış olduğu faaliyetleri 2020 Ocak ayından itibaren çıkarmaya başladığı Bülten’de yer vermiştir. Buna göre; özerkliğe sahip ancak Türkiye ile gönül bağıni kaybetmeyen güçlü bir diaspora isteği, nerede bir Türk vatandaşı varsa orada olma hedef ve faaliyetleri dikkat çekmektedir. YTB, yurt dışındaki Türk vatandaşlarına yönelik 2019’da toplamda 239 sivil toplum kuruluşu ile eğitim projesini hayata geçirmiştir. Göç ve Türk kültürel mirası üzerinden önemli edebi çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bültenin hareketle yapılan etkinliklere bakıldığı zaman, Türkistan’dan Balkanlara, Ortadoğu’dan Avrupa ve Afrika’ya geniş bir alan dikkat çekmektedir.



2013 programındaki etkinliklere bakıldığında zaman Yurtdışı Genç Liderler Programı, Aile Sorunları ve Gençlik Daireleri Çalışmaları, Yurtdışı Vatandaşlar Hukukî Farkındalık ve İşbirliği Toplantısı, Yurtdışı Vatandaşlar Hukukî Farkındalık ve İşbirliği Toplantısı, Avrupalı Hukukçular Eğitim Programları, Work and Travel Programı Kapsamında Yapılan Çalışmalar, Kültürel - Sosyal İşbirliğinin Geliştirilmesi ve Tarihi Mirasın Korunması Çalışmaları, Sosyal, Kültürel ve Bilimsel Çalışmaların Desteklenmesi, Türkiye Bursları Kapsamında Yapılan Çalışmalar, Uluslararası Öğrencilere Yönelik Sosyal-Kültürel Faaliyetler, Sivil Toplum Kuruluşlarına Yönelik Faaliyetler (STK Kapasite Geliştirme Eğitimleri, Türkiye'den Dünyaya Uzanan Dost Eli-İnsani Yardım Organizasyonları Çalıştayı, Ortak Akıl Platformu Çalıştayı), İdari ve Mali Destekler, Kurumsal Kimlik ve İletişim Çalışmaları, Toplantılar, Organizasyonlar ve Vatandaşlarla Buluşma Programları, Başkanlıkça Yapılan Ziyaretler, Basım-Yayım Çalışmaları, Hizmet İçi Eğitim Programları, Mali İşlemler, Mali Bilgiler ve Bütçe Uygulama Sonuçları, Mali İşlemler, Mali Bilgiler ve Bütçe Uygulama Sonuçları gibi başlıklar altında yapılan faaliyetler dikkat çeker. 2013 programında ise uluslararası öğrenci merkezli ve yurt dışı Türklere dönük sosyal ve kültürel faaliyetler dikkat çekmektedir.

YTB'nin faaliyetlerine genel olarak bakıldığında Türk diasporasını ve yurt dışı Türklerini merkeze aldığı görülmektedir. Gerek 2013 ve gerek 2019 raporlarına da bu durum yansımıştır. Öncelikle Türk dili üzerinden akademi ve kültürel etkinliklerin varlığı dikkat çeker. Türk ve Müslüman kimliğini muhafaza bağlamında Türk diasporasına dönük çok sayıda faaliyet yapılmıştır. Yurt dışı Türk dünyası ile birlikte dünyanın farklı ülkelerinden gelen uluslararası öğrenci sayıları da dikkat çekicidir. 2013 faaliyetlerinde uluslararası hukuk çalışmaları önemli bir yer tutmaktadır. 2019 faaliyetlerinin artması ve çeşitlenmesi sonucu mali açıdan tabloların da arttığı görülmektedir. Bu bağlamda, YTB eğitim ve kültürden diplomasiye Türkiye açısından stratejik öneme sahip bir kurum haline gelmiştir. İkinci bölümün sonunda yabancı uyruklu öğrencilerin verdiği cevaplara da bakılırsa bu durum daha iyi anlaşılabilir olacaktır.

Sonuç itibarıyla YTB gibi kurumların koordineli çalışması önemli olup, bu kurumlarla ilgili yapılacak kapsamlı tezler, bilimsel ve görsel çalışmalar, değişen tarih kaynakları ile birlikte hem bu kurumların tanınmasına fonksiyonelliklerinin ölçülmesine ve Türkiye ve Türk dünyasının geleceği açısından önemli boşlukların doldurulmasına vesile olacaktır.



KAYNAKLAR

A. Kitap ve Makaleler

ÇİLHÜSEYİN, Abdülvahap, “Tahta Bavulla Geldin, Tahta Tabutla Döndün”, *Sandıktaki Fotoğraflar Tüm Dünyadan Göç Hikayeleri*, (Editörler: Dr. Hacı Murat Terzi-Yeşim Sertkan), YTB Yayınları, Ankara 2020 s. 52-53.

NAKİBOĞLU, Meryem, “60. Yılında Almanya’da Göç Edebiyatı”, *Memleketim*, S. 5, YTB Yayınları, Ankara 2021, s.36-44.

ÖZKAN, Nihat, “Asırlık Çınarımız Üstad Osman Kılıç’ın Zorunlu ve Hüzünlü Göçü”, *Sandıktaki Fotoğraflar Tüm Dünyadan Göç Hikayeleri*, YTB Yayınları, Ankara 2021, s. 30-31.

ŞİMŞEK, Erkan, “Kimlikle Gelen Göç, Göçle Gelen Kimlik: Vranofçalılar”, *Memleketim*, S.4, YTB Yayınları Ankara 2021, s. 30-37.

B. İnternet Kaynakları

T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 2013 Faaliyet Raporu, (Erişim Tarihi: 27.07.2022).

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Faaliyet Raporu 2021, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Faaliyet Raporu, 2021 Faaliyet Raporu, (Erişim Tarihi: 07.08.2022).

Yayınlar - Kardeş Topluluklar | Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, (ytb.gov.tr), (Erişim Tarihi: 07.08.2022).



EKLER

EK-1: Almanya'ya Giden Türk İşçilerinin Yanındaki Kılavuz Belge

